

Vlasti = vědne LISTY 128

KVĚTEN 2018

PŘÍLOHA ODERSKÉHO ZPRAVODAJE

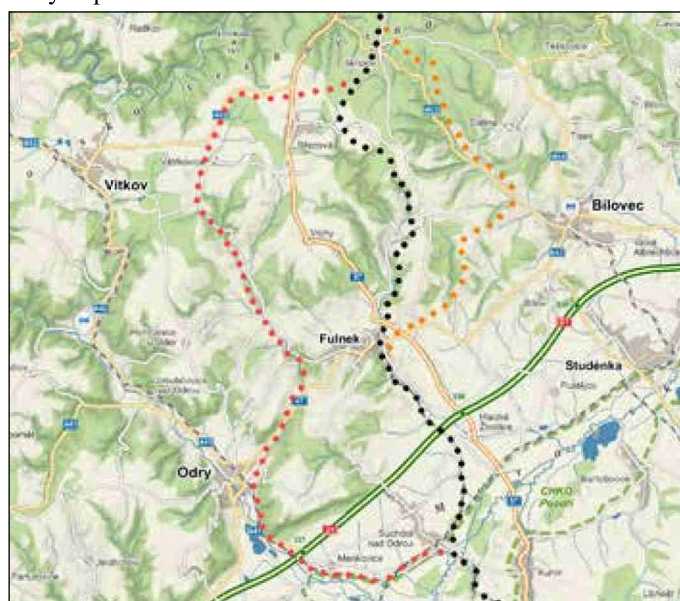
Po nedostavěné železniční trati Fulnek – Opava

Zajímavý tip na výlet nabízí zalesněné svahy Nízkého Jeseníku v okolí Lukavce na Fulnecku. Nachází se tu pozůstatky po stavbě železniční trati z osmdesátých let 19. století, která měla být v době Rakousko-Uherska součástí spojnice mezi Uhrami a Rakouským Slezskem. V zalesněném prostředí můžete vysledovat její ohyby a trasování v podobě terénních zářezů, násypů a větších i menších kamenných propustků. Výcházku si můžeme zpestřit i prohlídkou dalších zajímavých lokalit poblíž nedokončené trati, např. pískovnu v Děrném, Jerlochovicích, či pískovcové stěny ve Fulneku. Navštívit můžete také malý pivovar Slezan u Leskovce nedaleko od osady Požaha. Délka trasy je 19 km.

Úsek stavby železniční tratě Opava – Fulnek, byl součástí velkorysého projektu trati Opava – Trenčín společnosti MSCB (vlastníci trať Olomouc – Opava), který měl spojit Uhry s Rakouským Slezskem (Ratiboř – Opava – Fulnek – Suchdol n. O. – Nový Jičín – Valašské Meziříčí – Vsetín – Trenčín a dále na Uhry). Hospodářská krize po krachu na Vídeňské burze v letech 1873-1874 však zcela zastavila probíhající práce a už nikdy se je nepodařilo obnovit.

Práce započaly na vykoupených pozemcích v polovině května 1873 a celý úsek z Opavy do Fulneku o délce 29 km měl být hotov do konce roku! Na stavbu byli přizváni italští dělníci a celkový počet pracujících na stavbě od června do září 1873 činil 1 600 mužů a 200 koní. Koncem roku se na stavbě začaly projevovat následky hospodářské krize a práce byly postupně utlumovány, až 15. ledna 1874 skončily docela.

Přes poměrně krátkou dobu (15. května 1873 – 15. ledna 1874), byla provedena značná část prací, ale jen úsek Fulnek – Suchdol n/O byl nakonec dokončen a slouží svému účelu dodnes. V současnosti můžeme pozorovat, jak se příroda navrácí do míst, která si člověk snažil podmanit. V terénu ale stále nalezneme jasné stopy přibližující náročnost a rozsah tehdy provedených prací.

Legenda k mapě:

Černé body: Realizovaná lukavecká varianta projektu.

Červené body: Oderská varianta železničního projektu.

Oranžové body: Bílovecká varianta železničního projektu.

Zajímavostí tohoto projektu je, že byly vypracovány kromě lukavecké trasy ještě další dvě prioritní varianty, a to oderská a bílovecká. O co nejpřímější a nejpohodlnější napojení na trať měla totiž zájem města Vítkov, Fulnek i Bílovec. Žádná z variant však nedokázala uspokojit potřeby měst dokonale a pro svoji náročnost technickou i finanční byla upřednostněna varianta lukavecká.

Násyp železniční trati v remízku nad propustkem levobřežního přítoku Gručovky v polích pod Děrným.

Propustek levobřežního přítoku Gručovky pod Děrným.

Buližník nalezený v bývalé pískovně u Děrného.

Nedokončený skalní zářez mezi Děrným a Lukavcem.

Bývalá pískovna pod Děrným, poblíž nedokončené trati s výskytem zajímavých hornin z doby ledové.

Propustek nad levobřežním přítokem Gručovky u nedokončeného železničního mostu pod Lukavcem.

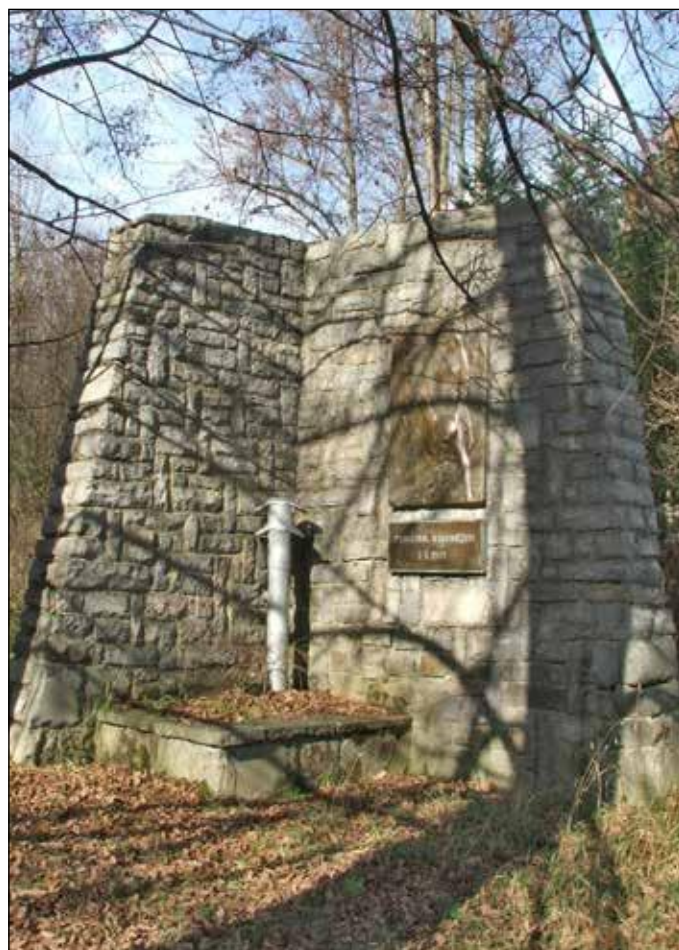
Trasa našeho výletu začíná ve Fulneku u vlakového nádraží, odkud vede po červené značce do Děrného. V centru, u obchodu pod kostelem sv. Petra a Pavla, odbočuje polní cestou vlevo do údolí potoka Gručovky. V remízcích, jižním směrem od polničky blíž k Fulneku, nalezneme patrný násep. Ten překlenuje děrenský levobřežní přítok Gručovky vybudovaným kamenným propustkem ukrytým v zeleni vzrostlých stromů.

Severně od polničky směrem na Lukavec můžeme na okraji lesíku nalézt ne příliš hluboký terénní zářez. Pokud se budeme držet pomyslné linie stavby, objevíme v lese dále na sever další zářezy a propustky. Nad menším propustkem poblíž Děrného můžeme navštívit bývalou pískovnu, která je bohatá na výskyt zajímavých hornin (*křemeny, pazourky, buližníky, žuly, aj.*).

Dále v lesích objevíme mohutný skalní zářez, jehož stěny již pokrývají lišejníky a mechy, a v místech, kde měly vést koleje, rostou vysoké stromy. Před Lukavcem byl vystavěn další, poměrně vysoký kamenný propustek, u kterého si můžeme představit náročnost stavby v překonávání terénních nerovností.

Pokud máme v Děrném vozidlo, můžeme se odtud vrátit a přejet do Lukavce. Jinak sejdeme podél vodního toku, který propustek překlenuje, na silnici Fulnek – Lukavec a pokračujeme do Lukavce. Podél potoka Gručovky projdeme Lukavcem do dalšího otevřeného údolí a v nejširším místě, kde pod vzrostlou lípou stojí pomník osvobození (3. 5. 1945), se nad pomníkem do svahu stáčí lesní cesta, která vede kolem dalšího kamenného propustku. Za propustkem, v linii stavby (severním směrem), objevíme ve skále další zářez nedokončeného tunelu.

Nad údolím směrem na Požahu můžeme navštívit malý pivovar (*pouze sobota a neděle odpoledne*), nabízející světlé (*nefiltrované a nepasterizované*) kvasnicové ležáky 11, 12 a 13°, pod jednotným názvem Slezan.

Památka Osvobození 3. 5. 1945 v údolí Gručovického potoka za Lukavcem.

Další zajímavé stopy po nedokončené železniční trati se vyskytují u hájovny Bleška u Březové a také u hájovny Mostky mezi Skřipovem a Jakubčovicemi. V Jakubčovicích také stojí rozhledna Šance, pojmenovaná podle nedalekého tvrziště Šance pod Příletem (*spadající do prusko – rakouských válek pod velením gen. Gideona Laudona*).

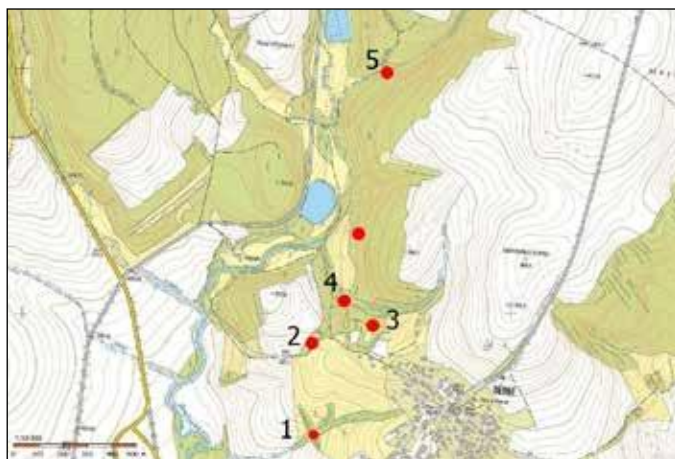
Zavodněný terénní zářez trati – dnes významný mokřadní biotop.

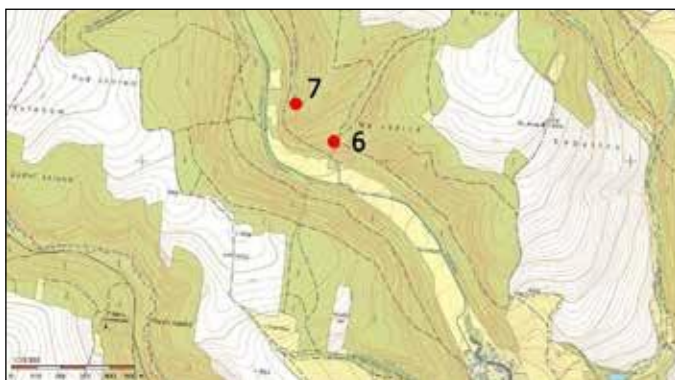
Násep nedokončeného železničního mostu nad lesní cestou u Skřipova.

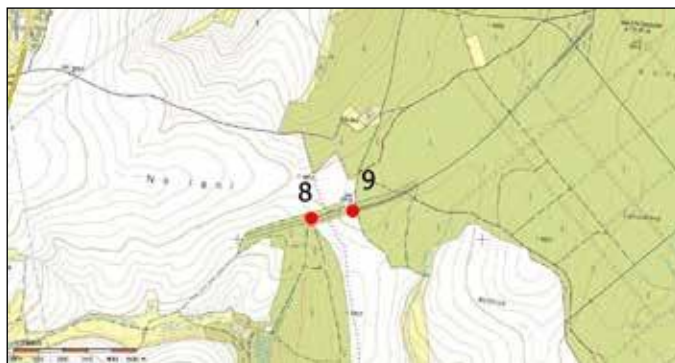
Vykopáný zářez na vrcholových úsecích trati poblíž Skřipova dnes slouží jako mokřadní biotop pro obojživelníky a vzácnější rostliny.

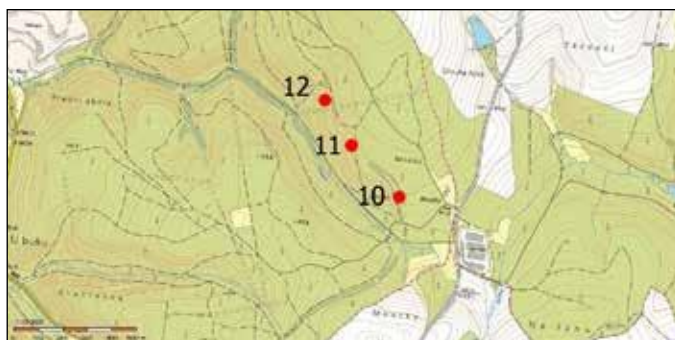
Viditelné terénní úpravy a stavby u Děrného: 1. Propustek přítoku Gručovky s náspeem, 2. Terénní zářez pod Děrným, 3. Bývalá pískovna, 4. Nedokončený skalní zářez, 5. Propustek přítoku Gručovky u nedokončeného železničního mostu.

Viditelné terénní úpravy a stavby za Lukavcem: 6. Propustek nad údolím Gručovického potoka, 7. Nedokončený tunel nad údolím Gručovického potoka.

Viditelné terénní úpravy a stavby u hájovny Bleška: 8. Panelová cesta v místech trasování trati, 9. Zatopený zářez nedokončené trati.

Viditelné terénní úpravy a stavby u hájovny Mostky mezi Skřipovem a Jakubčovicemi: 10. Terénní zářezy Mostky, 11. Nedokončený most nad lesní cestou, 12. Terénní zářezy železniční trati u plánované zastávky Skřipov.

Požaha – občerstvení Pauza Pod Věžičkou.

Malý pivovar Slezan mezi Leskovcem a Požahou (otevřen o víkendech).

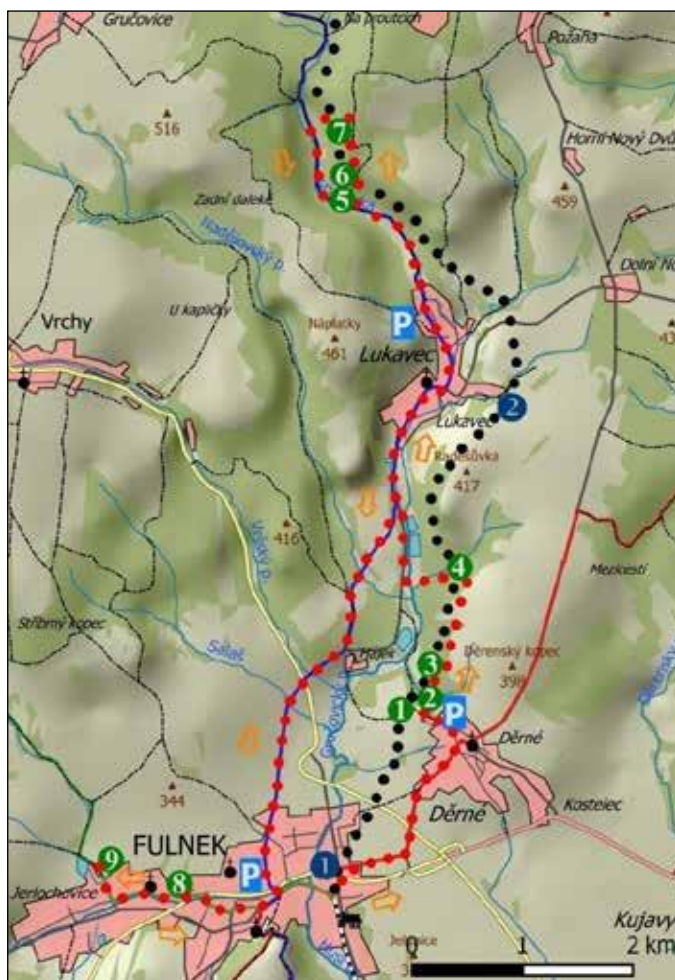
Jakubčovická rozhledna Šance u tvrziště Šance pod Přiletem.

Pískovcové stěny u Fulneku a Jerlochovic – usazeniny staré 15 mil. let.

Zpět se vydáme po modré značce přes Lukavec a po staré lukavecké silnici do Fulneku. U Penny Marketu budeme pokračovat podél hlavní silnice (I/47) pod pěší lávkou směrem k Jerlochovicím a za garážemi u prodejny Stihl odbočíme vpravo, kde za zástavbou uvidíme stěny pískovcových usazenin, svědčící o přítomnosti mořského dna (před 15 miliony lety).

Tyto reliktů prehistorické minulosti se táhnou i kolem středověkého kostela v Jerlochovicích až k areálu zahradnictví Bártek, u kterého je opuštěná pískovna. Otvory, praskliny a dutiny ve vysokých kolmých stěnách pískoven slouží jako příbytek pro břehuli říční, rorýse obecného, rehka domácího a jiné zajímavé ptactvo a vzácné živočichy.

Legenda k mapě:

Černé body: Trasování nedostavěné železniční trati.

Modré body: 1. Zastávka Fulnek, 2. Zastávka Lukavec.

Červené body: Trasa vycházky.

Zelené body: 1. Kamenný propustek u Děrného, 2. Pískovna u Děrného s hojným výskytem pazourků, 3. Násyp a nedokončený zářez ve svahu, 4. Kamenný propustek levobřežního přítoku Gručovky, 5. Památník Osvobození 3. 5. 1945, 6. Kamenný propustek ve svahu, 7. Nedokončený zářez pro tunel, 8. Pískovcové stěny u Fulneku – významná geologická památka, 9. Opuštěná pískovna u Jerlochovic s odtěženou stěnou pískovcových usazenin starých 15 miliónů let – pozůstatek přítomnosti pravěkého moře.

Trasu si můžete významně zkrátit použitím osobního vozidla, které je možné zaparkovat na místech vyznačených na mapě (P).

Jiří Kucharz – Historicko-vlastivědný spolek (jk-2018)

Foto: <https://mapy.cz/>, Jiří Kucharz.

Mapy: Mgr. Petr Dobeš, [Mapy.cz](https://mapy.cz/), <http://www.Geoportal.cz.uk.cz/>.

Zdroj: <http://www.nedostavenatrat.estranky.cz/>.